

Noter

Da Danmark gled i olien (1-16)

Side 2, linje 19: Daniel Yergin, *The Prize. The Epic Quest for Oil, Money and Power*, New York 1991, s. 606ff.

Side 5, linje 18: David E. Nye, *Consuming Power. A Social History of American Energies*, MIT 2001 og Bob Johnson, *Carbon Nation. Fossil Fuels in the Making of American Culture*, Kansas 2014 er to eksempler på denne forståelse af energi.

Side 6, linje 12: Robert Lifset, "Introduction". I Robert Lifset (red.), *American Energy Policy in the 1970s*, University of Oklahoma Press, 2014.

Side 7, linje 22: Martin Ottovay Jørgensen, "Svitzer og Suez-krisen 1956-1957. Et dansk bjærgnings-selskabs rolle i reetableringen af Vesteuropas olieforsyning og Commonwealth-handlen", *Erhvervshistorisk Årbog 2018*, 2.

Side 8, linje 3: Timothy Mitchell, *Carbon Democracy: Political Power in the Age of Oil*, Verso 1913, kap. 6.

Side 8, linje 7: Yergin 1991, s. 512.

Side 8, linje 16: Yergin 1991, s. 522ff.

Side 8, linje 23: Mitchell 1913, kap. 6.

Side 9, linje 4:

<https://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=p&s=mcrfps2&f=a>

Side 9, linje 10: Lifset 2015, s. 5.

Side 10, linje 19: Yergin 1991, s. 582ff og 606ff.

Side 11, linje 11: Mitchell 1913, kap. 7.

Side 11, linje 34: Krisens betydning diskuteres fx i E.Bini, G.Garavini og F.Romero (red.), *Oil Shock. The 1973 Crisis and its Economic Legacy*, London, New York: I.B. Tauris 2016.

Side 12, linje 15: Thorsten Borring Olesen, *De danske ministerier. Anker Jørgensens tid 1972-1982*, København: Gads Forlag, s. 111.

Side 14, linje 7: https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/96e19fad-6aba-4b79-a791-34624e94acf9/publishable_en.pdf

Modernisering af hverdagen (side 17-50)

Side 18, linje 25: Birgitte Wistoft, Jytte Thorndal og Flemming Petersen: *Elektricitetens Aarhundrede. Dansk elforsynings historie bind 2, 1940-1990*, DEF 1992, s. 111, og Mogens Rüdiger, *Energi i forandring*, København: DONG Energy 2011, s. 41.

Side 20, linje 34: Wistoft, Thorndal og Petersen 1992, s. 53 ff.

Side 21, linje 17: Wistoft, Thorndal og Petersen 1992, s. 59 ff.

Side 21, linje 34: Mogens Rüdiger, "From import dependence to self-sufficiency in Denmark, 1945–2000", *Energy Policy*, vol. 125, 2019, s. 84.

Side 22, linje 18: Handelsministeriet, *Energipolitisk redegørelse 1974*, s. 18.

Side 25, linje 14: Hanne Rasmussen og Mogens Rüdiger: *Danmarks historie bind 8. Tiden efter 1945*, København 1990, s. 156.

Side 26, linje 9: Danmarks Statistik: *50-års oversigten*.

<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=3189&sid=halvtres>

Side 27, linje 4: Henrik Nissen, "Landet blev by. 1950-1970". I Olaf Olsen (red.): *Gyldendal og Politikens Danmarkshistorie*, bind 14, København 1991/2004, s. 39.

Side 28, linje 7: Poul Sverrild, *Periurban Phase and Sphere. An investigation into the urbanization of the Copenhagen suburb Hvidovre*, Aalborg Universitet 2016.

Side 28, linje 35: Ida Wentzel Winther, *Hjemlighed – kulturfænomenologiske studier*, Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag 2006, s. 132.

Side 29, linje 8: Merete Pryds Helle, *Folkets skønhed*, København: Gyldendal 2016, s. 408f.

Side 29, linje 31: Danmarks Statistik, *65 år i tal. Danmark efter 2.verdenskrig*, København 2014.

Side 31, linje 25: Erik Nygaard, *Tag over hovedet. Dansk boligbyggeri fra 1945-1982*, København: Arkitektens Forlag 1984, s. 123.

Side 31, linje 35: Ning de Coninck-Smith og Mogens Rüdiger: "Typehus, energi og familieliv i Danmark i 1950'erne og 1960'erne". I Niels Finn Christiansen, Kurt Jacobsen og Mogens Rüdiger (red.), *Ole Lange – fra kætter til koryfæ*, København 2007, s. 196-216.

Side 32, linje 33: De Coninck-Smith og Rüdiger 2007.

Side 33, linje 27: De Coninck-Smith og Rüdiger 2007.

Side 35, linje 17: Ugens Gallup, 30. oktober 1959: *Hvilke egenskaber er nødvendige for et godt ægteskab*.

Side 35, linje 30: Danmarks Statistik, 65 år.

Side 36, linje 1: Gallups Markedsanalyse, Ugens Gallup, *Langt de fleste foretrækker at bo i eget hus*, 28.3.1964.

Side 36, linje 9: De Coninck-Smith og Rüdiger 2007, s. 200.

Side 36, linje 27: Magna Nørgaard, "Hovedresultater af Mødrehjælpens boligundersøgelse 1.oktober 1964 – 1.april 1965", *Socialt Tidsskrift*, 1965, nr. 9-10.

Side 38, linje 25: Lea Korsgaard, *Orgasmeland. Da den seksuelle revolution kom til Danmark*, København: Gyldendal 2014, s. 198.

Side 40, linje 2: *Betænkning om forbedring af varmeøkonomien i beboelsesejendomme, mv.* Afgivet af Boligministeriets udvalg for boligopvarmning. Betænkning nr. 148, 1956.

Side 40, linje 3: De Coninck-Smith og Rüdiger 2007, s. 204.

Side 41, linje 4: Hanne Dam, "Funktion og forførelse". I Bodil Busck Laursen, *Nørgaard på Strøget*, 2008, s. 47ff. Pia Friis Laneth, *Lilys Danmarkshistorie. Kvindeliv i fire generationer*, København: Gyldendal 2006, s. 464.

Side 42, linje 33: Arkitekten U 1951, *Resultatet af køkkenkonkurrencen*.

Side 43, linje 30: Sigfred Pedersen, *Tørresnoren* (1955).

<https://www.youtube.com/watch?v=ITpyfRjNABk>

Side 45, linje 5: Citeret efter *Bo Bedre* 2000, januar.

Side 45, linje 11: Bodil Olesen og Jytte Thorndal: *Rapport Energi og hverdagsliv*, december 2010. http://energimuseet.dk/wp-content/uploads/2015/07/Energi_og_hverdagsliv_jt2010.pdf

Side 45, linje 19: Wistoft, Thorndal og Petersen 1992, s. 111.

Side 46, linje 4: Erik Toft, Hanne Rasmussen og Hans-Carl Nielsen, *Hundrede års trafik. Trafikministeriet 1900-2000*, Trafikministeriet 2000, s. 52.

Side 46, linje 12: Jørgen Burchardt og Mette Schønberg, *Lige ud ad landevejen. Med hestevogn og bil på amternes veje 1868-2006*, 2014, s. 282ff. Kristian Ditlev Jensen, *Vi mødes i Brugsen. Danmarkshistorie set gennem de varer, vi købte*, Samvirke 2015.

Side 46, linje 35: Burchardt og Schønberg 2014.

Side 47, linje 12: SAS. *De første 50 år*, Örebro 1996, s. 34.

Side 48, linje 19: Herlev, det er skønt, TV-2, *På kanten af småt brændbart*, 2002.

Side 49, linje 22: Jf. fx J.R. McNeill og Peter Engelke, *The Great Acceleration. An Environmental History of the Anthropocene since 1945*, Cambridge: Harvard UP 2014.

Side 49, linje 30: Mogens Rüdiger, *Statens synlige hånd. Om lovgivning, stat og individ i det 20. århundrede*, Aarhus 2003.

Dilemmaer (side 51-92)

Side 52, linje 18: Yergin 1991, kap. 34.

Side 54, linje 13: Fx Donella H. Meadows, Dennis L. Meadows, Jørgen Randers og William W. Behrens III, *Grænser for vækst*, 1972.

Side 54, linje 29: *Energirådets udtalelse angående Handelsministeriets energipolitiske redegørelse Dansk Enerkipolitik 1976*, oktober 1976, s. 24f.

Side 54, linje 31: William M. Cavert, *The Smoke of London. Energy and Environment in the Early Modern City*, Cambridge UP 2016.

Side 56, linje 4: Niall Ferguson, Charles S. Maier, Erez Manela og Daniel J. Sargent: *The Shock of the Global. The 1970s in Perspective*, Cambridge 2010.

Side 58, linje 13: René Mejlby og Michael F. Wagner, "De bilfrie søndage 1973-1974 – Den psykologiske overgang fra fritidsbilisme til samfundsbilisme", *Den Jyske Historiker*, nr. 127-128, januar 2012. Tema: Fra Frihed til Fritid – Det europæiske fritidsmenneske mellem forbrug og fornøjelse, s. 239-262.

Side 58, linje 35: *Energispareudvalget*, Rigsarkivet. 1973-1995 Oplysningsmateriale, pjece, brochurer mv. Læg 1974/75. Se også Bo Poulsen, "Campaign Country Going Green? Danish Government Campaigns for Saving Energy and the Rise of Environmental Concern, c. 1973-1995". I Dackling, Duedahl og Poulsen (red.), *Reformer og ressourcer / Reforms and Resources: Rapport til det 29. Nordiske Historikermøde / Proceedings of the 29th Congress of Nordic Historians*, Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, 2017, s. 148f.

Side 59, linje 10: *Energispareudvalget*, Rigsarkivet, Læg 1974/75.

Side 59, linje 18: *Bo Bedre* 1974, januar; *Samvirke* 1974, februar. Anders Have Espersen, *Fra kakkelovne til isenkram - Omvæltning og strategi hos A/S N.A. Christensen & Co. 1950 - 1993*. Udkommer i *Erhvervshistorisk Årbog* 2019.

Side 60, linje 4: Handelsministeriet, *Dansk energipolitik 1976*, Handelsministeriet 1976.

Side 60, linje 14: Mogens Rüdiger, *Energi og regulering. Enerkipolitisk regulering og DONG A/S 1972-2004*, København: Handelshøjskolens Forlag 2007, s. 55.

Side 61, linje 10: *Naturgasfakta.dk*. http://www.naturgasfakta.dk/copy_of_miljoekrav-til-energianlaeg/danmarks-naturgasforbrug

Side 61, linje 21:

<https://www.gasmuseet.dk/sites/gasmuseet.dk/files/vidensbank/Naturgas%20-%20Danmarks%20nye%20energi,%201983%20-%20Web.pdf>.

Side 62, linje 15: Søren Hein Rasmussen, *Sære alliancer. Politiske bevægelser i efterkrigstidens Danmark*, Odense 1997, s. 123-166.

Side 63, linje 30: Danmarks Statistik, *Tiårsoversigter*, diverse årgange.

Side 65, linje 3: *Samvirke* 1974, marts.

Side 65, linje 12: Fx *BoBedre* 1980, oktober.

Side 65, linje 15: *Samvirke* 1980, oktober.

Side 66, linje 4: Olaf Lind og Jonas Møller, *Alle tiders parcelhuse 1860-2012*, København: Gyldendal 2014, s. 214ff.

Side 66, linje 8: *Bo Bedre* 1985, juni.

Side 66, linje 24: Anne Sørensen, *Vore levevilkår i tal 1976 og 1986*, København 1988, s. 20ff.

Side 67, linje 33: Energiministeriet, *Energi 2000*, København 1990, s. 7.

Side 68, linje 32: Jyllands-Posten 19.02.1990, citeret efter Flemming Petersen, *Da Danmark fik vinger*, 2018, s. 88.

Side 69, linje 3: Danske Elværkers Forening, *Bedre elvaner*, 1993, s. 26.

Side 70, linje 16: Energistyrelsen, *Energistatistik 2016* s. 4; og Energistyrelsen, *Ressourceopgørelse og prognoser*, 30.08.2018, s. 7f.

Side 71, linje 36: <https://ens.dk/service/statistik-data-noegletal-og-kort/maanedlig-og-aarlig-energistatistik>.

Side 73, linje 20: Petersen 2018, s. 156f. *Politiken* 13.10.1991 og *Berlingske Tidende* 13.10.1991.

Side 73, linje 29: Petersen 2018, s. 192.

Side 74, linje 12: Rüdiger, *Energi i forandring*, s. 141ff.

Side 75, linje 4: *Politiken*, ATS, 11.06.2018.

Side 75, linje 18: De økonomiske råd, Formandskabet, *Økonomi og miljø*, 2018, s. 21f.

Side 75, linje 26:

http://www.drivkraftdanmark.dk/~media/Energistatistik%202018/DrivkraftDanmark_Energistatistik_2018_WEB.ashx.

Side 75, linje 32: Center for Klima- og Energiøkonomi (Energistyrelsen), 2015.

Side 75, linje 35: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=27113>.

Side 76, linje 1: https://energiwatch-dk.zorac.aub.aau.dk/secure/Energinyt/Politik_Markedet/article10555556.ece 2.5.2018). Jf. <https://energi.di.dk/SiteCollectionDocuments/DI%20Energi%20Publikationer%20og%20præsentationer/Energiteknologi%20og%20service%20eksport%202017.pdf>.

Side 76, linje 5: Petersen 2018, s. 207ff.

Side 76, linje 12: Petersen 2018, s. 227ff.

Side 76, linje 18: Petersen 2018, s. 227ff.

Side 77, linje 2: Petersen 2018, s. 230.

Side 78, linje 5: *Energispareudvalget*, Rigsarkivet, Læg 1978/79. Se også Poulsen, *Campaign*, s. 154f.

Side 78, linje 16: Sørensen, *Vore levevilkår*, s. 50 f.

Side 78, linje 25: Energispareudvalget, Kongelige Bibliotek, *Befolkningens Energisparebestræbelser, august 1982*.

Side 79, linje 4: Energispareudvalget, Rigsarkivet, Læg 1979/80.

Side 79, linje 21: Energispareudvalget, Kongelige Bibliotek, *Befolkningens Energisparebestræbelser, august 1982 og 1990*.

Side 79, linje 23: Poulsen 2017, s. 156.

Side 80, linje 10: *Samvirke* 1977, juni. *Lov nr. 224 af 28.05.1982 om mærkning og oplysningspligt vedrørende forbrug af energi*, Retsinformation.dk.

Side 81, linje 20: N.K. Kumaresan Raja, "Women in Rural Indian Household and Energy Needs: Struggle and Solace – Cultural Perspective to Reality". I Mogens Rüdiger (red.), *The Culture of Energy*, Cambridge Scholars Publishing, 2008, s. 217-235, giver eksempler på fremskaffelse af energi ved siden af det officielle system.

Side 81, linje 30: *Information* 19.05.2015, og Concito, *Stadig flere danskere opfatter grøn omstilling som en forudsætning for vækst og velfærd*, pressemeddelelse 14.06.2018.

Side 82, linje 26: Danmarks Statistik, *Tiårsoversigt 2016*. Henrik Mølgaard Frandsen og Mikkel Thelle, "Soft space – byregioner, business regions og megaregioner – et blik på udviklingen af det uformelle planlægningsrum i Danmark siden 1990", *Fabrik og Bolig*, 2017, s. 22 og 30. *Berlingske* 27.05.2018. "Borgerne klumper sig sammen om kommunens hovedby", *Altinget* 03.09.2018. "Færre og færre vil bo i København", *Berlingske* 03.09.2018 (baseret på analyse foretaget af Jyske Bank).

Side 82, linje 30: *Forudsætningsredegørelse. Planstrategi 2015*. Kommunestrategi 2016-2028.

Side 83, linje 11: Hans Skifter Andersen, *Udviklingen i boligsituationen i København og nybyggeriets virkninger*. Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet, 2017

Side 83, linje 14: *Information* 11.07.2016.

Side 84, linje 3: Jakob Grandin, "De misforståtte byene", *Energi og Klima* 08.06.2018.

<https://energiogklima.no/to-grader/de-misforstatte-byene/>

Side 84, linje 15: "Boligen bliver større – nybyggede danske boligers størrelse gennem 100 år." <https://bolignyheder.boligsiden.dk/2014/11/boligen-bliver-stoerre-nybyggede-danske-boligers-stoerrelse-gennem-100-aar/>

Side 84, linje 19: Lind og Møller, *Alle tiders parcelhuse*, s. 288; *Bo Bedre* 2000, januar.

Side 84, linje 22:

<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/selectvarval/define.asp?MainTable=BOL106&PLanguage=0&Tabstrip=&PXSId=0&SessID=223761804&FF=20&grouping1=200752110475627864035&tfrequency=1>.

Side 84, linje 25: Kirsten Gram Hanssen, *Husholdningers elforbrug – hvem bruger hvor meget, til hvad og hvorfor*, Statens Byggeforskningsinstitut 2005, s. 13.

Side 84, linje 29: Gram Hanssen 2005, s. 11.

Side 85, linje 6: Winther 2006, s. 50ff.

Side 85, linje 15: Winther 2006, s. 77ff.

Side 85, linje 24: *Bo Bedre* 1990, februar og 2008, august. <https://www.bolius.dk/saa-store-er-danskernes-sovevaerelser-45119/>.

Side 85, linje 31: Gram Hanssen 2005, s. 19. Sammenligning med *Så meget el, vand og varme bruger en gennemsnitsfamilie*. <https://www.bolius.dk/saa-meget-el-vand-og-varme-bruger-en-gennemsnitsfamilie-279/>.

Side 85, linje 36: *Energiwatch* 14.11.2018.

Side 86, linje 9: <https://dac.dk/viden/nymodernisme/>.

Side 86, linje 19: "Et varmt soveværelse gør dig dummere", *Videnskab.dk*. https://videnskab.dk/krop-sundhed/ny-forskning-varmen-goer-dig-dummere?utm_source=vores+nyhedsbrev&utm_campaign=baa4e11947-EMAIL_CAMPAIGN_2018_07_12_08_35&utm_medium=email&utm_term=0_d2f5c83eb4-baa4e11947-239696473.

Side 87, linje 2: Danmarks Statistik, *Tiårsoversigten* 1990. Burchardt og Schønberg 2014, s. 320f.

Side 87, linje 26: Toft, Rasmussen og Nielsen 2000, s. 63ff.

Side 88, linje 4: *Færre og større pendlingsområder*, Danmarks Statistik: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=28054>; Danmarks Statistik: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=27211>; <http://www.statistikbanken.dk/AFSTA4>.

Side 87, linje 6: <https://www.dr.dk/nyheder/regionale/sjaelland/job-paa-den-anden-side-flere-tager-bilen-frem-og-tilbage-over-storebaelt>. 14.06.2018.

Side 89, linje 6: Danmarks Statistik, *Tiårsoversigt*, diverse årgange. De Økonomiske Råd, *Økonomi og Miljø*, s. 89ff.

Side 89, linje 14: Danmarks Statistik, *Tiårsoversigt*, diverse årgange. Og <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=27060>.

Side 89, linje 21: Transportrådet, *Danskernes flyvaner – et survey*, 2001.

Side 89, linje 32: Transportrådet 2001.

Side 90, linje 8: "Alle taler om klimaforandringerne. Samtidig flyver vi mere end nogensinde", *Kristeligt Dagblad*, 04.07.2017. Concito, *Klimabarometer* 2018, s. 37-38.

Side 90, linje 26: Langt højere tal nævnes i debatten.

Side 90, linje 29: <https://vegetarisk.dk/statistik-om-danmark/>.

Side 90, linje 33: Jens Bonke, *Hvad har vi gjort ved tiden?* Rapport fra Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2012. Refereret efter <https://www.dr.dk/ligetil/kvinder-laver-mad-og-maend-reparerer-ting>.

Side 91, linje 12: <https://videnskab.dk/naturvidenskab/saa-meget-co2-koster-det-at-bage-et-broed>.

Side 91, linje 23: Din bæredygtige livsstil belaster fjerne lande, *Videnskab.dk*.

Side 91, linje 29: *Samvirke*, juni 2017.

Side 92, linje 18: <http://www.etiskraad.dk/~media/Etisk-Raad/Etiske-Temaer/Natur-klima-og-foedevarer/Publikationer/Etisk-forbrug-af-klimabelastende-foedevarer.pdf>.

Side 92, linje 23: Jf. fx https://www.mm.dk/artikel/klimakampen-skaber-stoerre-ulighed?ref=newsletter&refid=434&SNSubscribed=true&utm_source=nyhedsbrev&utm_medium=e-mail&utm_campaign=.

Ny energi til hverdagen (side 93-99)

Side 94, linje 6: *The Economist*, 23.10.2003.

Side 99, linje 33: Frit efter H.C. Andersen: *Alt paa sin rette Plads*, 1852.